

قال الله تعالى:

{ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ
الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا }

Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de Ehl-i Beyt Hakkında Şöyle
Buyurmuştur:

**"Allah sadece siz Ehl-i Beyt'ten tüm kötülükleri gidermek
ve sizi tertemiz kılmak ister."**

(Ahzâb / 33)

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Sünnî ve Şii kaynaklarında Allah Resulü'nden (s.a.a) rivayet edilen çok sayıdaki hadis, bu ayetin Âl-i abadan olan beş kişi hakkında nazil olduğunu, Ehl-i Beyt ifadesinin onlara has bir ifade olduğuna ve onların Muhammed (s.a.a), Ali, Fatıma, hasan ve Hüseyin (Allah'ın selamı onların üzerine olsun) olduğuna delalet etmektedir. Örnek olarak bk: Müsned-i Ahmed (h. 241), c.1, 331; c.4, s.107; c.6, s.292 ve 304; Sahih-i Müslim (h. 261), c.7, s.130; Sünen-i Tirmizî (h. 279), c.5, s.361 ve...; es-Sünenü'l-Kubra, Nesaî (303), c.5, s.108 ve 113; ez-Zeriyetu't-Tahireti'n-Nebeviyye, Dulabî (h.310), s.108, el-Müstedrek-u Ale's-Sahihayn, Hakim Nişaburî (h. 405), c.2, s.416; c.3, s.133, 146 ve 147; el-Burhan, Zerekşî (h.794), s.197; Fethu'l-Barî, Şerh-u Sahih-i Buharî, İbn Hacer Askalanî (h.852); c.7, s.104; Usul-i Kâfî, Kuleynî (h.328), c.1, s.287; el-İmamet-u ve't-Tebisiret-u İbn Babeveyh (h.329), s.47, h.29; Deaimu'l-İslam, Mağribî, (h.363), s.35 ve 37; el-Hisal, Şeyh Saduk (h.381), s.403 ve 550; el-Emalî, Tusî (h.460), h:438, 482, 783 ve yine aşağıdaki kaynaklarda bu ayetin tefsirine bakınız: Camiu'l-Beyan, Taberî (h.310); Ahkamu'l-Kur'an, Cessas (h.370); Esbabu'n-Nüzul, Vahidî (h.468); Zadu'l-Mesir, İbn Cevzî (h.597); el-Cami-u Li Ahkami'l-Kur'an, Kurtubî (h.671); Tefsir-i İbn Kesir, (h.774), Tefsir-i Sa'lebî (h.825); ed-Durru'l-Mensur, Siyutî (h.911); Fethu'l-Kadir, Şevkanî (h.1250); Tefsir-i Ayyaşî (h.320); Tefsir-i Kummî (h.329); Tefsir-i Fırat-ı Kufî (h.352), ulu'l-emir ayetinin altında; Mecmau'l-Beyan, Tabersî (h.560) ve çok sayıdaki diğer kaynaklar.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: |
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ:
كِتَابَ اللَّهِ، وَ عِثْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي،
مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا
أَبَدًا، وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى
يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْضَ.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢، ص ٤٣٢، مسند احمد،
ج ٣، ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤، ص ٣٦٦، ٣٧١، ج ٥، ص ١٨٢، مستدرک
حاکم، ج ٣، ص ١٠٩، ١٤٨، ٥٣٣، و....)

Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmaktadır: “Ben sizin
aranızda iki paha biçilmez emanet bırakıyorum: –
Biri– Allah’ın kitabı ve –diğeri– itretim, Ehl-i
Beytim. Bu ikisine sımsıkı sarıldığınız müddetçe
asla sapmazsınız. Bu ikisi Kevser havuzunun
başında bana varıncaya kadar birbirinden
ayrılmazlar.

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i Daremi, c.2,
s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14, 17, 26, 59, c.4,
s.466, 471, c.5, s.182; Müstedrek-i Hakim, c.4, s.109,
148, 533 vs...)

Geçici Nikah

Geçici Nikah

Dünya Ehl-i Beyt Kurultay.

Mütercim:
Cafer BEND/DERYA

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultay.

نام کتاب: فی رحاب اهل البیت^ع ج 5 الزواج الموقت
تهیه کننده: اداره ترجمه مجمع جهانی اهل بیت^ع
مؤلف: گروه پژوهش - عبدالکریم البهبهانی
مترجم: جعفر بندی داریا
زبان ترجمه: ترکی

GEÇİCİ NİKAH

Yazan: Dünya Ehlibeyt Kurultayı Telif Heyeti

Çeviren: Cafer BENDİDERYA I

Son Okur: Murtaza Turabi

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Derya

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskı Tarihi: 2010

Yayımlayan: Dünya Ehlibeyt Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN: 975-6640-37-5

Site : www.ahl-ul-bayt.org

e-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İÇİNDEKİLER

YAYINCININ ÖNSÖZ—9

GİRİŞ—13

1– KİTAB VE SÜNNETTE GEÇİCİ NİKAH—15

2– GEÇİCİ EVLİLİĞİN HÜKMÜ NESHEDİLMİŞ MİDİR?—19

3– SAHABE VE TABİİNİN MUTA NİKAHI KONUSUNDA
TUTUMLARI—25

Mut’a Nikahı Zina mıdır?—28

Sonuç—28

YAYINCININ ÖNSÖZ

İhtilaf insanların tabiatından kaynaklanan bir durumdur; Allah Teala güzel ihtilafların iman çerçevesinde kalmasını ister; işte bu nedenle şimdiye kadar ihtilafa düşen kişilerin tümünün kabul ettiği sabit bir ölçü yoktur. Oysa Allah Teala, insanlar ihtilaf ettikleri konuda müracaat etmeleri için Kur'an'ı indirdi.¹

Bu eşsiz hak dışında dünya işleri hiçbir şeyle yoluna girmez. Mutlak tevhid kuralı üzerine kurulan Kur'an-ı Kerim de bunu vurgulamaktadır. Daha sonra inhiraf ve sapmalar meydana gelmiş, hurafe ve efsaneler ortaya çıkmış, nihayet insanlar bu büyük kaynaktan uzaklaşmışlardır.

Buradan anlaşılıyor ki, insanlar heva ve heveslerine uyarak azgınlık ve dalaletle düşmeleri söz konusu olduğu için hak ve batıl konusunda hakem olamazlar.

Kur'an-ı Kerim nazil olmasına rağmen, heva ve hevesler insanları şuraya buraya çekmekte, tamahları, eğilimleri, korku ve dalaletler onları Kur'an'ın hükmünü kabullenmekten ve Kur'an'ın hükümlerine götürecek hakka müracaat etmekten alıkoymaktadır.

Kur'an-ı Kerim'in apaçık nassına göre² insanları ihtilaf ve inada sürükleyen etken haddi aşmak ve azgınlıktır.

İhtilaf ve tefrikanın diğer bir nedeni ise cehalettir. Cahil, bilmediği şeyi âlimden sormalıdır. Nitekim Allah Teala şöyle buyuruyor: **"Bilmiyorsanız zikir ehline sorun."**³

1– Bakara, 213.

2– Bakara, 213.

3– Enbiyâ, 7; Nahl, 43.

İşte bu nedenle cahilin, aklın kabul ettiği ve akıl sahiplerinin uyguladıkları bu ilkeyi çiğnemesi haddi aşmak, ihtilaf ve tefrikayı önleyecek apaçık kuralları ayaklar altına almaktır.

İslam, gerçekleri Kur'an-ı Kerim'e ve kendi nefsinden konuşmayan, konuştuğu her şey bir vahiy olan Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine yansıyan Allah'ın ebedi dinidir.

Allah ve Resulü, Efendimizin hayatında olduğu gibi vefatından sonra da ümmetin ihtilafa düşeceğini biliyorlardı.

İşte bu nedenle Resulullah'tan (s.a.a) sonra ümmetin Allah Resulü'nü (s.a.a) izlemesi için Kur'an-ı Kerim onlar için bir meşale kılınmış, anlayıp tefsir edemedikleri konular için de onlara Ehl-i Beyt (a.s) sunulmuştur. Çünkü Ehl-i Beyt (a.s) her türlü çirkinlik ve kötülükten temiz tutulmuş, Kur'an-ı Kerim onların dedesi Muhammed Mustafa'ya (s.a.a) nazil olmuş, onlar da Kur'an'ı ondan almış, idrak ederek uygulamışlardır. Allah Teala onlara hiç kimseye vermediği bir şeyi vermiştir... Nitekim Resulullah (s.a.a) da meşhur Sekaleyn hadisinde onların kapsamlı merciliklerini vurgulamıştır. Böylece onlar da büyük bir gayretle Allah'ın dinini ve Kur'an-ı Kerim'i yanlış anlaşılma ve yanlış tefsir edilmekten korumaya çalışmış ve onun yüce anlamlarını insanlara anlatmak ve açıklamak yolunda çaba harcamışlardır. Böylece ümmetin mercii ve Müslümanların sığınağı olmuşlar, büyük bir sabırla zihinlerde oluşan soru ve şüpheleri gidermişlerdir. Onların bize ulaşan mirasları, kendilerine soru yöneltenlere ve onlarla konuşanlara karşı sergiledikleri güzel muamelelerini, güç ve derinliklerini ortaya koymaktadır; bu da onların ilmi merciliklerine delalet etmektedir.

Ehl-i Beyt (a.s) Mektebinin koruduğu ve izleyicilerinin yok olup gitmekten muhafaza ettikleri Ehl-i Beyt (a.s) mirası İslam öğretilerinin çeşitli dallarına yer veren kapsamlı bir okuldur. Bu okul asırlar boyunca bu berrak sudan almaya hazırlıklı kişiler yetiştirmiş, İslam ümmetine Resulullah'ın Ehl-i Beyt'ini (a.s)

izleyen büyük alimler sunmuş, yurt içi ve yurt dışından gelen çeşitli düşüncelere sağlam ve ikna edici cevaplar vererek şüphelerini yok etmiştir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı, üzerine düşen sorumluluğu göz önünde bulundurup Ehl-i Beyt (a.s) çizgisi ve olanların yüce mektebini izleyerek risalet harimini savunmaya, çeşitli mezhep mensupları ve İslam düşmanlarının onun gerçeklerini gizleyip yok etmek amacıyla yönelttikleri tehditleri azimli bir şekilde defetmeye ve asırlar boyu onlara iyi bir şekilde karşı koymaya girişmiştir.

Bu konuda Ehl-i Beyt (a.s) Mektebi ulemasının kitaplarında yer alan tecrübeler gerçekten kendi alanında paha biçilmez bir değer taşımaktadırlar; çünkü bu tecrübeler akıl ve delile, çirkin taassup ve heveslerden arınmış bilimsel temellere dayanmaktadırlar; ayrıca selim fitrat, akıl ve mantığın ölçüleri doğrultusunda ulema ve düşünürlerle hitap etmektedir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı, geçmiş asırlarda ve özellikle günümüzde İslam ve Müslümanlara karşı kin güden bazı çevrelerin internet kanalları vb. araçlarla gündeme getirdikleri şüphelere verdiği reddiye, soru-cevap ve tartışmalarla elde ettiği zengin tecrübeleriyle hakikate susamışlar için yeni bir çağ açmıştır. Bu doğrultuda her türlü çirkin davranıştan kaçınmaya özen göstermiş, akıl ve ruhların çok hızlı bir şekilde mükemmelleşmeye doğru gittiği bir asırda Ehl-i Beyt (a.s) Mektebinin bütün âleme sunduğu gerçeklerden gereğince yararlanılması için düşünürleri ve hakikat taliplerini harekete geçirmeyi azmetmiştir.

Burada şuna da değinmemiz gerekiyor ki, bu araştırma mecmuası Hüccetü'l-İslam Şeyh Ebulfazl İslamî'nin başkanlığında, ilim ve fazilet sahibi arkadaşlarının yardımıyla özel bir heyette hazırlanmıştır. Bu mecmuanın hazırlanmasında emeği geçen kişiler şunlardır: Seyyid Munzir Hekim, Şeyh Abdulkarim Behbehani, Seyyid Abdurrahim Musevî, Şeyh

Abdülmir Sultanî, Şeyh Muhammed Eminî, Şeyh Muhammed Haşim Amulî, Seyyid Muhammed Rıza Âl-i Eyyub, Şeyh Ali Behramî, Hüseyin Salihî ve Azim Ukabî.

Bu mecmuada emeği geçen yukarıdaki kişilerle birlikte her biri bu araştırmadan bir bölümünü inceleyip değerli görüşlerini belirten ilim ve fazilet sahibi, araştırmacı Şeyh Muhammed Hadî Yusufî Garavî, Şeyh Caferu'l-Hadî, Üstad Sahib Abdulhamid'e ve bu eseri Türkçe'ye kazandıran sayın "Cafer Bendiderya"ya teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Arzu ve ümidimiz yüce Rabbimizin üzerimize bırakmış olduğu risaletin bir bölümünde yeterli çabayı harcamış olmaktır. O Rabbimizin ki, hak dini bütün dinlerden üstün kılmak için elçisini hidayet ve hak din üzere gönderdi. Şahid olarak Allah yeter.

**Dünya Ehl-i Beyt (a.s)
Kurultayı
Kum**

GİRİŞ

İslam dininde evlilik (nikah) iki türlü yaşanmıştır:

1– Daimi evlilik; bu evlilik, İslam dinin en üstün binasıdır; evlilik konusunda yaşanan ilk şey de budur.

2– Geçici evlilik; toplumun zinaya, çirkinliğine düşmekten korunması için yaşanan bir evliliktir; kişi, bu evliliği daimî evlilik yapma imkanı olmadığı zaman veya daimi evlilik imkanı olmasına rağmen bir takım meşru ve makul sebeplerden dolayı yapar.

Geçici nikah, helal yönden şehvet ateşini söndürmek, soy karışımından korumak, toplumda kişinin iffetini korumak açısından temelde daimi nikahla aynıdır. Ancak evliliğin temeliyle ilişkisi olmayan ayrıntılarda da daimi nikahtan ayrılır. Geçici nikahta akit, mehir, iddet, belirli bir zaman sınırı vardır; eşlerin birbirlerinden miras alması ve kişinin eşine nafaka vermesi ise söz konusu değildir.

Bu evlilik Kur'an-ı Kerim'in apaçık nassıyla ve Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) sünnet-i şerifiyle sabittir. Peygamber Efendimizin (s.a.a) döneminde de hiç kimse bu evliliğin yaşanmasına karşı çıkmamıştır. Ancak ikinci halife Ömer b. Hattab muta nikahını yasaklamış, bu nikahı yapanları cezalandırmış, Ehl-i sünnet ve hilafet mektebi de sahabenin amelinin hüccet olduğu gerekçesine dayanarak onu izlemişlerdir. Ehl-i sünnet'ten bazıları da sahabenin bu hareketini ayetin neshedilmesi olarak algılamışlardır.

İkinci halife Ömer b. Hattab'ın muta konusundaki tutumunu ıslah etmek için bir takım iddialar ortaya atılmıştır; bunlardan bazıları şöyledir:

Muta nikahı Resul-i Ekrem'in (s.a.a) kendi döneminde yasak

ve haram edilmiştir ve Kur'an-ı Kerim muta ayeti neshedilmiştir.

Bu önemli teşrii olayda hakikatin ortaya çıkması için şu üç noktayı incelememiz gerekiyor:

- 1– Kitab ve sünnette geçici nikah
- 2– Acaba geçici nikahın hükmü neshedilmiş midir?
- 3– Sahabe ve tabiinin muta nikahı hakkında tutumları.

1– KİTAB VE SÜNNETTE GEÇİCİ NİKAH

Kıble ehlinin tümü Allah Teala'nın İslam dininde bu nikahı teşri ettiği konusunda ittifak içerisinde. İslam mezheplerinin ulemasından hiçbiri bu konuda şüphe etmemiştir; hatta bu nikahın teşrii edilişi inkar edilmez zaruriyatlardandır. Kur'an-ı Kerim apaçık bir şekilde geçici nikahın meşruiyetini vurgulamaktadır. Nitekim geçici nikahın meşru olduğunu vurgulayan rivayetler, hatta neshedildiğini savunanların yanında bile tevattür seviyesindedir.

Kur'an-ı Kerim'de: Allah Teala şöyle buyurmaktadır: **“Onlardan muta nikahıyla evlendiklerinize mehirlerini kendilerine verin ki, bu farzdır.”**¹ Ubey b. Ka'b, İbn Abbas, Said b. Cubeyr, İbn Mes'ud ve Sudey bu ayeti şöyle kıraat ediyorlardı: **“Onlardan belli bir süreye kadar muta nikahıyla evlendiklerinize mehirlerini kendilerine verin ki, bu farzdır.”** Bunu Taberî “Tefsir-i Kebir”de bu ayetin tefsirinde rivayet etmiştir; Zemahşerî “el-Keşşaf”ında bu kıraati kesin mürsel rivayetlerden olarak nakletmiş; yine Razî kendi tefsirinde ve Nevevî Sahih-i Müslim Şerh'inde, muta nikahı babının başında rivayet etmiştir.

İmam Ahmed b. Hanbel kendi Müsned'inde, Ebubekir Cessas Ahkamu'l-Kur'an'ında, Ebubekir Beyhakî es-Sünenü'l-Kebir'inde, Kadı Beyzavî kendi tefsirinde, İbn Kesir kendi tefsirinde, Celaleddin Siyutî ed-Dürrü'l-Mensur'unda, Kadı Şevkanî kendi tefsirinde, Şehabuddin Alusî kendi tefsirinde İbn Abbas, Ubey b. Ka'b, Abdullah b. Mes'ud, İmran b. Hasin, Habib b. Ebi Sabit gibi sahabelere ve İbn Abbas'tan nakleden Mucahid, Katade ve Said b. Cubeyr gibi tabiine ulaşan senetlerle teyit etmişlerdir.

1– Nisa, 24.

Bu ayeti el-Menar tefsirinin sahibinin ısrarla vurguladığı gibi daimî nikaha tefsir etmek imkansızdır; bunun sebepleri ise şudur:

1– Yukarıda değindiğimiz gibi, ashaptan bazılarının bu ayeti, **“Onlardan muta nikahıyla evlendiklerinize mehirlerini kendilerine verin ki, bu farzdır”** şeklinde okumuş ve şerh olarak da “belli bir süreye kadar” cümlesini eklemişlerdir; onların bundan maksatları ayetin anlamı açıklamak ve tefsir etmektir. Ayeti açıklamak için getirilen bu cümle sadece geçici nikahla bağdaşmaktadır.

2– “Muta” sözcüğü, her ne kadar daimi nikahta da kullanılabilirse de, ancak daha fazla geçici nikahta kullanılır. Nitekim “nikah” sözcüğü her ne kadar geçici nikahta da kullanılabilirse, ancak daha fazla daimi nikahta kullanılmaktadır. Ayette “muta” sözcüğünün kullanılması, daimî evliliğe değil, geçici nikaha tefsir edilmesine müsaittir. Bu sözcük geçici nikaha daha fazla delalet etmese bile, en azından geçici nikaha da delalet ettiğinde şüphe yoktur. Bu durumda, “muta” sözcüğü birden fazla anlamda kullanılan müşterek sözcüklerdendir.

3– Muta ayeti, Nisa Suresinde nikah ve daimi evliliği anlatan 3, 4, 20 ve 23. Ayetlerden sonra geçmiştir. Dolayısıyla, mutadan maksat daimî nikah olursa, bu durumda bu ayet Nisa Suresi'nin önceki ayetlerinde geçen konuların tekrarı olur.

4– Muta, daimî evlilik anlamında olursa; bu durumda neshedildiği iddiası ne anlama geliyor?! Dolayısıyla neshedildiği iddiası, muta ayetinin geçici evlilik anlamında olduğunu ortaya koyuyor.

Hadis ve rivayetler: Mütevatir olan bu rivayetlerin sayısı gerçekten de çok fazladır; biz onlardan sadece bazılarını işaret edeceğiz:

1– ...Cabir'den şöyle rivayet edilir: Biz Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ömer'in döneminde muta yapıyorduk; daha sonra Ömer onu

yasakladı...”¹

2– ...İbn Abbas’tan: Muta ayeti muhkemdir; neshedilmemiştir.²

3– ...Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ebubekir’in döneminde ve yine Ömer’in hilafetinin yarısına kadar muta nikahı yaptık; sonra Ömer insanları mutadan sakındırdı.³

4– Hekim’den, İbn Cüreyyh’ten ve diğerlerinden: Ali (a.s) demiştir ki: “*Ömer muta nikahını yasaklamasaydı kalbi katılaştan kişilerden başka kimse zina yapmazdı.*”⁴

5– İmran b. Hasin’den: Muta ayeti Allah Teala’nın Kitab’ında nazil olmuş; ondan sonra onu nesh edecek bir ayet de nazil olmamıştır. Dolayısıyla Allah Resulü (s.a.a) bize muta yapmamızı emretti, biz de onunla birlikte muta yaptık. Allah Resulü (s.a.a) mutadan sakındırmadan vefat etti. Sonra bir kişi kendi görüşüyle istediğini söyledi.⁵

6– İbn Cüreyyh mutanın helal olduğuna dair diğerlerinin naklettiklerine ilaveten tek başına on sekiz hadis nakletmiştir.

Hadis ve rivayetler, ayetin delalet ettiği geçici nikahın (muta) helal oluşunu ve meşruiyetinin devam ettiğini, mutanın daha sonra Peygamber Efendimiz (s.a.a) tarafından değil Ömer b. Hattab tarafından yasaklandığını, halife Ömer’in yasaklamasına rağmen ashap ve tabiinden bir grup, hatta Ömer’in oğlunun bile mutanın helal olduğunu vurgulamışlardır.

1– Sahih-i Müslim, c.4, s.131; Meşkul basımı; Müsned-i Ahmed, c.6, s.405; Fetu’l-Barî, c.9, s.149.

2– el-Keşşaf, c.1, s.498, Beyrut basımı; el-Gadir, c.6, Tefsir-i Hazin’den, c.1, s.357.

3– Bidayetu’l-Müctehid, c.2, s.223 ve 207.

4– Tefsir-i Taberî, c.5, s.9; Tefsir-i Razî, c.10, s.50; ed-Dürrü’l-Memsur, c.2, s.140.

5– Sahih-i Buhârî, c.2, s.168 ve c.6, s.33; Sahih-i Müslim, c.4, s.48; Sahih-i Nesaî, c.5, s.155; Müsned-i Ahmed, c.4, s.426 sahih senetle.

2- GEÇİCİ EVLİLİĞİN HÜKMÜ NESHEDİLMİŞ MİDİR?

Bazı Ehlisünnet alimleri ikinci halife Ömer b. Hattab'ın konumunu korumak için geçici evliliğin neshedildiğini söylemişlerdir. Bazıları, muta nikahının Kur'an vesilesiyle neshedildiğini söylerken diğer bazıları onun sünnet ile neshedildiğini dile getirmişlerdir. Daha sonra her iki grup kendi aralarında ihtilafa düşerek birkaç görüş ileri sürmüşlerdir:

Kur'an-ı Kerim vesilesiyle neshedildiği iddiasına göre: **“Ancak eşleri, yahut ellerinin sâhip olduğu (câriyeler) hariç. (Bunlarla ilişkilerinden dolayı da) onlar kınanmazlar. Ama bunun ötesine gitmek isteyen olursa, işte onlar haddi aşanlardır”**¹ ayetleri muta nikahını neshetmişlerdir, demişlerdir.

Oysa bu iki ayet Mekke'de nazil olmuştur; halbuki muta ayeti Medine'de nazil olmuştur. O halde daha önce nazil olmuş olan bir ayet kendisinden sonra nazil olan bir ayeti neshedemez.

Ayrıca muta, bir çeşit nikah ve evlilik, muta edilen ise insanın eşidir. Bu nedenle bu iki ayetle muta ayeti arasında bir çelişki yoktur; onun için bu ayetlerin muta ayetini neshettiğini söylemek doğru olmaz.

Bir görüşe göre de muta ayetini nesheden ayet, iddet ayetidir. Allah Teala buyuruyor ki: **“Onları iddetleri içinde boşayın.”**² Bu ayetteki iddet emri talak ve iddeti olmayan muta hükmünü neshetmiştir.

Cevap: Muta nikahı iddetten müstesna değildir. Evet; mutada

talak yoktur ve biz İslam dininde evliliğin daimî ve geçici olmak üzere iki kısım olduğunu ispatladığımız zaman talak ayetinin sadece daimî evlilik için olduğunu ve geçici evlilikle ilgisinin olmadığını vurguladık. Çünkü belli bir sebebin oluşması durumunda ilişkinin bittiğini bildirmeye ihtiyacı olan daimî ilişkidir; geçici ilişkide ise ilana gerek yoktur. Geçici ilişki sınırlı süresinin bitmesiyle kendiliğinden son bulur. Bu durumda talak ayeti daimî evliliğe yöneliktir, muta nikahıyla bir ilgisi yoktur; bu nedenle muta nikahını neshedemez.

Burada üçüncü bir görüş daha var. O da muta nikahının miras ayetiyle neshedildiği; çünkü mutada miras yoktur.

Bu görüşe de yukarıdaki cevabı veriyoruz. Ayıraca, bir şeyin bazı etkilerinin yok olması, mevzusunun ve özünün tamamen yok olmasına delalet etmez. Dolayısıyla kocasına itaat etmeyen kadının nafakası yoktur. Onun nafakasının olmamasına rağmen kadın hala kocasının eşidir ve eşlere has hüküm ve etkiler onun hakkında cereyan eder. Kitap ehli olan bir kadın bir Müslüman ile evlenecek olursa diğer etki ve hükümlerde Müslüman'ın eşi olmasına rağmen ondan miras alamaz.

Neshedildiği yönündeki farklı iddiaların olması da, bu hükmün neshinin ispatlanmayışının diğer bir delilidir. Bu hükmün neshedildiğini iddia edenlerin, ne zaman nesholdüğü hususunda kendi aralarında ihtilaf etmeleri de bunun uydurma olduğunun bariz tanığıdır.

Bu konuda denilmiştir ki: Muta ayeti neshedildi; Allah Resulü (s.a.a) Hayber'in fethedildiği yılda sonra onu yasakladı.

Bazıları, Mekke'nin fethedildiği yılda yasaklandığını söylemişlerdir.

Bazılar helal olduğunu ve Tebuk savaşında yasaklandığını iddia etmişler.

Diğer bazıları, veda haccında mubah olduğunu ve ondan sonra yasaklandığını söylemişlerdir.

1- Müminun, 6-7.

2- Talak, 1.

Bir grup da diyor ki: Mubah oldu, sonra nesholdu, sonra mubah oldu, sonra tekrar nesholdu, sonra mubah oldu ve sonra yine nesholdu.

Ayrı bir grup da daha farklı bir şey söylemiştir.¹

Buna göre kesin belirtiler, muta hükmünün neshedilmediğini göstermektedir; bu belirtilerin en önemlileri neshedildiği yönündeki iddiaların farklı oluşudur; hatta Müslim kendi Sahih’inde muta babında şu başlığı atmıştır: “Muta nikahı babı ve mutanın mubah olduğu, sonra nesholduğu, sonra mubah olduğu, sonra nesholduğu ve haramlığının kıyamete kadar sabit olduğu babı.”²

Kurtubî kendi tefsirinde İbn Arabî’nin, “Bu hüküm iki defa neshedilmiştir” şeklindeki sözünü kaydettikten sonra, “Bu konudaki hadis kanallarını toplayan onun dışındaki bir kişi, bu hadislerin, mutanın yedi defa haram ve yedi defa helal olduğunu ortaya koymuştur” sözünü eklemiştir. Sonra kaç defa neshedildiğini sayarak, “Bu yedi yerde muta helal olmuş ve sonra haram olmuştur” demiştir.³

İbn Kayyım el-Cevzî şöyle diyor: “Dinde böyle bir neshin geçmişi yoktur; İslam dininde bunun benzeri bir nesh vuku bulmamıştır.”⁴

Burada insanı düşündüren nokta şu ki beşeri kanunlarda bile bir kanunun 23 yıllık bir dönemde yedi defa kaldırılıp tekrar kanunlaştırılması olayının yaşanması kanun koyanların akli

1– Ahkamu’l-Kur’an, c.2, s.184–195, “muta” babı, Daru’l-Kutubi’l-İlmiyye basımı; Sahih-i Müslim bi Şerhi’n-Nevevî, c.9, s.179, “Nikahu’l-muta” babı, İrşadu’s-Sarî bi Şerh-i Sahih-i Buharî, 32. bab, “Nehyu’r-Resulillah (s.a.a) an Nikahi’l-Muta” babı, hadis: 5115, 5119.

2– Sahih-i Müslim, c.2, s.130, Beyrut, Daru’l-Fıkr baskısı.

3– Tefsir-i Kurtubî, c.5, s.130–131.

4– Zadu’l-Mead, c.2, s.204.

yönden zaafını göstermesi yönünden düşünülemeyeceğine göre böyle bir şeyin akli yaratıcı olan Allah isnat etmek nasıl layık görülebilir? Bu Allah’a karşı büyük bir iftira sayılmaz mı?

Sonra neden bu iddialar sahabenin asrından sonra ortaya çıkmıştır? Ve neden Ömer b. Hattab bu iddialardan birini mutanın haram olduğuna şahit olarak göstermemiştir? Açıktır ki, eğer bu konuda elinde bir şey olsaydı onu tanık olarak gösterirdi; halbuki Ebubekir’in zekat vermekten sakınanlarla yaptığı savaşta, Allah Resulü’nden (s.a.a) kelime-i şehadeti getiren kimselerle savaşmayı engelleyen hadisler getirerek onu eleştirmiştir. Eğer dedikleri gibi, Resul-i Ekrem’in (s.a.a) siretinde muta hükmü neshedilmiş idiyse, o halde neden onunla delil getirmemiştir? Yoksa bu iddiaların sahipleri Allah Resulü’nün (s.a.a) siretini sahabe ve Ömer b. Hattab’tan daha mı iyi biliyorlardı?

İkinci halife Ömer b. Hattab’ın Allah Resulü’nün (s.a.a) siretiyle delil getirmeye ihtiyacı olmadığı söylenemez; aksine ona çok fazla ihtiyacı vardı; çünkü başta sahabeler olmak üzere Müslümanlar bu konuda Ömer b. Hattab’ın sözünü kabul etmeyerek, “Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ebubekir’in döneminde onu uyguladık” diye de reddetmişlerdir. Dolayısıyla, eğer bu konuda bir nesh söz konusu olsaydı kesinlikle ortaya çıkardı.

Ayrıca, bu iddialar ikinci halife Ömer b. Hattab’ın kendi sözüyle de çelişmektedir; çünkü ikinci halife demiştir ki: “Allah Resulü’nün (s.a.a) döneminde iki muta vardı; ben onları yasaklıyorum ve ben bunlardan dolayı insanları cezalandıracağım. –Biri– muta nikahı, ve –diğeri– hac mutası.”¹ Eğer muta neshedilmiş olsaydı Ömer b. Hattab onu söylerdi; mutayı yasaklamayı neden kendisine isnat etsin ki?!

Dolayısıyla; muta hükmünün neshedildiğine dair iddialar ikinci

1 – Şerhu’l-Meanii’l-Asar, c.2, s.146; Ahmed b. Muhammed b. Selmet-i Ezdî.

halifenin kendi sözüyle de çelişmektedir.

Bu nesh konusunu reddeden diğer bir olay şudur: Taberî kendi Tarih’inde, hicrî 23 yılının olaylarında İmran b. Sevade, Ömer b. Hattab’ın yanına giderek onun getirdiği yenilikler hakkında halkın söylediklerini ve ondan razı olmadıklarını aktardı. Bunlardan biri de muta nikahını yasaklamasıydı. Ömer’e dedi ki: “İnsanlar senin muta nikahını yasakladığını söylüyorlar; oysa muta Allah Teala tarafından bir ruhsattı; biz bir avuç – hurma– ile muta yapıyorduk ve üç gün sonra ayrılıyorduk.” Ömer b. Hattab ona şöyle cevap verdi: “Allah Resulü (s.a.a) mutayı zaruret döneminde helal etmişti; insanlar genişliğe çıkıp rahatlığa kavuşunca muta yapan ve ona dönen hiçbir Müslüman tanımıyorum. Dolayısıyla şimdi isteyen, bir avuç –hurma– ile nikah yapıp üç gün sonra da talakla ayrılırsa, bu daha isabetli olur.”¹

Bu konuşmada ikinci halife Ömer b. Hattab bir kez daha muta konusundaki tutumunun kendine has bir tutum olduğunu, bunun kendi görüşü olduğunu ve bu konuda Allah Resulü’nden (s.a.a) bir şey bulunmadığını vurgulamıştır.

Ve yine bu konuşmada, mutayı yasaklaması konusunda açıkladığı içtihadı yeterli değildir; apaçık bir şekilde batıldır. Ömer b. Hattab, Resul-i Ekrem’in (s.a.a) mutayı zaruret döneminde helal ettiğini iddia ediyor. Bundan da mutanın zaruret döneminde helal olduğu anlaşıyor. O halde neden mutayı mutlak olarak yasaklamış, engellemiş ve muta yapan kişileri cezalandıracağını vaat etmiş ve onu zaruretle sınırlandırmamıştır?! Ayrıca Resul-i Ekrem (s.a.a) onu seferlerde helal etmiştir; halbuki sefer ile zaruret birbirinden tamamen farklı şeylerdir.

1– Tarih-i Taberî, c.5, s.32.

3– SAHABE VE TABİİNİN MUTA NİKAHI KONUSUNDA TUTUMLARI

Muta nikahının neshedilmediğinin diğer bir delili ise, onun üçüncü ve dördüncü asırda, dört mezhebin ortaya çıkışına kadar sahabe, tabiin ve fakihler arasında meşhur oluşudur.

Buharî ve Müslim'in kendi Sahih'lerinde Selmet b. Ek'va, Cabir b. Abdullah-i Ensarî, Abdullah b. Mes'ud, İbn Abbas, Subre b. Ma'bed, Ebuzer Gaffarî, İmran b. Hasin ve Ek'va b. Abdullah el-Eslemî'den naklettikleri rivayetler bunun en açık delilidir.¹

Müslim, "nikahu'l-mut'a" babında Cabir b. Abdullah-i Ensarî ve İbn Zubeyr'den, onların Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ebubekir'in döneminde muta yaptıklarına ve daha sonra Ömer b. Hattab'ın onu yasakladığına dair birkaç rivayet nakletmiştir.

Sahih-i Buharî'de² diyor ki: Muta ayeti Allah'ın Kitabında nazil oldu. Biz de Allah Resulü (s.a.a) ile birlikte onu yaptık. Kur'an'da onu haram edecek bir ayet de nazil olmadı. Allah Resulü (s.a.a) de vefat edinceye kadar ondan sakındırmadı. Ama bir kişi kendi re'yi ile –bu konuda– istediğini söyledi.

Hatta Ali b. Ebutalib (a.s), Abdullah b. Abbas, Cabir b. Abdullah-i Ensarî, Abdullah b. Ömer ve Abdullah b. Mes'ud gibi sahabenin ileri gelenlerinden bir grup mutanın yasaklanmasına karşı çıkmışlardır.

Ayrıca hicretin birinci ve ikinci asrında muta nikahının helal

olduğuna dair fetva veren ve hatta kendileri de muta yapan Sünnî alimleri vardır. Abdülmelik b. Cüreyyh (ö. 149. hicrî) bunlardan biridir.

İbn Hazm "el-Muhalla"da diyor ki: "Allah Resulü'nden (s.a.a) sonra, seleften mutanın helal olduğu söyleyenler olmuştur. Sahabeden Esmâ bint Ebubekir, Cabir b. Abdullah, İbn Mes'ud, İbn Abbas, Muaviye b. Ebu Süfyan, Amr b. Hureys, Ebu Said-i Hudrî, Ümeyye b. Halfe'in çocukları Selme ve Ma'bed, Cabir b. Abdullah Peygamber Efendimiz (s.a.a) ve Ebubekir'in döneminde ve yine Ömer'in hilafetinin sonlarına kadar muta nikahının uygulandığını bütün sahabelerden nakletmiştir..."

Muta nikahının helal olduğunu ve nesholmadığını söyleyen sahabe ve tabiinden bir grubun fihristi şöyledir:

1– İmran b. Hasin, 2– Abdullah b. Ömer, 3– Selme b. Ümeyye, 4– Ma'bed b. Ümeyye, 5– Zubeyr b. Evam, 6– Halid b. Muhacir, 7– Ubey b. Ka'b, 8– Rabia b. Ümeyye, 9– Sumre –el-İsabe'de–, Sumre b. Cundeb olabilir. 10– Sudeyy, 11– Mucahid, 12– İbn Evs el-Medenî, 13– Enes b. Malik, 14– Muaviye b. Ebi Süfyan, 15– İbn Cüreyyh, 16– Nafi, 17– Subeyb b. Ebi Sabit, 18– Hekem b. Uteybe, 19– Cabir b. Yezid, 20– Berra b. Azib,¹ 21– Sehl b. Sa'd, 22– Mugayre b. Şube, 23– Selme b. Ek'va, 24– Zeyd b. Sabit, 25– Halid b. Abdullah el-Ensarî, 26– Ye'la b. Ümeyye, 27– Sefvan b. Ümeyye, 28– Amr b. Hevşeb, 29– Amr b. Dinar, 30– İbn Cerir, 31– Said b. Habib, 32– İbrahim en-Nehaî, 33– Hasan Basrî, 34– İbn Museyyeb, 35– A'meş, 36– Rabi b. Meysere, 37– Ebu Zehra Mutref, 38– Malik b. Enes, 39– Ahmed b. Hanbel, bazı durumlarda. 40– Ebu Hanife, bazı durumlarda.

Ayrıca, Ebu Amr gibileri şöyle demişlerdir: "İbn Abbas'ın

1– Bk. Sahih-i Müslim bi-Şerh-i Nevevî, c.9, s.179–189; Sahih-i Buharî, tefsir kitabı, 33. bab, h: 4156, nikah kitabı, 32. bab, h: 4724, el-İ'tisam kitabı, 28. bab, h: 6819.

2– Sahih-i Buharî, c.5, s.185, Daru'l-Fikr baskısı.

1 – Bk. el-Gadir, c.6, s.220, ez-Zevacu'l-Muvakkat-i fi'l-İslam, s.123; el-Mut'a, Fukeykî, el-Ahkamu's-Şeriyye fi'l-Ehvali's-Şahsiyye, c.1, s.28.

Mekke ve Medineli olan bütün ahabî mutayı helal bilmektedirler ...”

Kurtubî kendi tefsirinde¹ şöyle demiştir: “Mekke halkı çok yaygın bir şekilde muta nikahı yapıyordu.”

Razî de kendi tefsirinde² şöyle diyor: ...Onlardan biri de Sevvad’dır; diyor ki: Muta nikahı mubah olarak kaldı.

Ebu Heyyan ise kendi tefsirinde muta nikahının helal olduğuyla ilgili hadisi naklettikten sonra demiştir ki: Ehlibeyt ve tabiinden bir grubun görüşü de böyledir (helaldir).³

Bu konuda fıkıh, tarih ve hadis alanlarında fazla bilgi edinmek isteyenler Allame Seyyid Murtaza Askerî’nin el-Mealimu’l-Medreseteyn (Türkçe tercümesi: Ekoller)⁴ kitabına müracaat edebilirler.

Peygamber Efendimizin (s.a.a) mutayı yasakladığı iddiası doğru ise, bu yasaklama daimî teşri türünden değil, hükümetle ilgili geçici yönetim hükmü türündendir; Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) siretinde bunun benzerleri vardır; Hayber’in fethedildiği yılda evcil eşeklerinin etinin yenmesinin haram oluşu bu türdendir. O dönemde evcil eşeğin etinin haram edilişi hükümet ve yönetimle ilgili bir yasaktı; yoksa sabit bir şerî haram değildi.

Nesh ve haram iddalarına şöyle bir göz atacak olur da de eşlerin nikahla evlenip bir süre sonra talakla boşanmak üzere anlaştıklarını düşünecek olursak, bu ilişkinin hükmü nedir?

Böyle bir evlilik haram ve zina mıdır, yoksa caiz midir? Böyle bir evliliğin haram olduğunu söylemek delilsiz bir sanıdır; caiz olduğunu söylemek ise isabetlidir; Ehlibeyt mektebinin görüşü

1- el-Camiu li-Ehkami’l-Kur’an, c.5, s.132.

2- et-Tefsiru’l-Kebir, Razî, c.3, s.200.

3- el-Gadir, c.6, s.222, el-İstiab ve diğerlerinden naklen.

4- Mealimu’l-Medreseteyn, (Ekoller) c.2, s.242-280.

de budur. Bu da muta nikahına benzer bir şeydir.

Mut’a Nikahı Zina mıdır?

Mutanın zina gibi olduğu veya mutanın zina olduğu sözü, mutanın neshedildiğine inanacak olsak bile tehlikeli ve bir boş sözdür; çünkü, Allah Teala zinayı önce helal ettiği halde sonra haram ettiği anlamındadır; bunu hangi Müslüman kabul eder?!

Daha önce de dediğimiz gibi, geçici nikah da daimî nikah gibidir; onun da akid, mehir ve sürenin belli olması, gerekir ve kadının iddet beklemesi gerekir; ayrıca soy, sebep ve süt kardeşlik vb. şerî bir engelin olmayışı gibi bir takım şartları vardır. Ancak zinada akit yoktur. Zinadan dünyaya gelen çocuk babasına ilhak etmez, ondan miras almaz, onda zevciyet ilişkisi yoktur, kadın iddet gözetmez. Dolayısıyla mutanın zinaya benzetilmesi tamamen yanlış ve batıl bir sözdür. Mutanın zina olduğunu söylemek haksız ve delilsiz bir dayatmadır.

Bazıları muta nikahının, kalbi hasta olan kişilerin suistifade edeceği bir teşri olduğunu söyleyebilir.

Cevap: Dünya, kötü kişiler tarafından suistifade edilen olumlu şeylerle doludur; bunu halletmenin yolu, bu olumlu şeyleri haram etmek değildir. Bunun yolu, olumlu şeylerle suistifade edilecek şeyler arasında bir engel oluşturmaktır. İslam hükümetinin yöneticisi, İslam’ın bu hükmünü, suistifade edenlerin pençesinden kurtarmak için geçici evliliğin hükmünün geçerliliğinde bir takım şartlar koşabilir.

Sonuç

Kur’an-ı Kerim, Peygamber Efendimizin (s.a.a) sünneti, sahabe ve tabiinin naslarından ittifakla geçici nikahın teşri edildiği, sahabe ve tabiinden bir çoklarına göre muta hükmünün neshedilmediği anlaşılmaktadır. Vasilerin efendisi Hz. Ali (a.s) ve onun masum evlatları olan tertemiz Ehl-i Beyt İmamların ve nesilden nesle Ehlibeyt mektebi ulemasına göre de durum

böyledir.

Dolayısıyla, geçici evlilik Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin (s.a.a) apaçık nassıyla, İslam dinindeki daimî evlilik gibi tamamen meşru bir evliliktir; sadece yukarıda işaret ettiğimiz bazı hükümlerde daimî evlilikten farklıdır.

Ömer b. Hattab'tan nakledilen rivayet, birçok sahabe ve tabiinin de itiraf ettiği gibi muta hükmünün neshedildiğini ispatlayacak nitelikte değildir. Sadece o kendi görüşü ve eğilimi üzere bu hükmü değiştime ve kaldırma girişiminde bulunmuştur.

Son duamız: Hamd, alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.